

Sygn. akt IV U 928/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 maja 2014r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSO Katarzyna Antoniak
Protokolant	st. sekr. sądowy Dorota Malewicka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 8 maja 2014r. w S.

odwołania J. J.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

z dnia 29 maja 2013 r. Nr (...)

w sprawie J. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do odsetek

zmienia zaskarżoną decyzję i ustala prawo J. J. do wypłaty odsetek ustawowych za opóźnienie w wypłacie emerytury za okres od 01 czerwca 2011r. do 31 marca 2013r. płatne od każdej miesięcznej kwoty świadczenia w powyższym okresie, od dnia następnego po dniu płatności do dnia 26 marca 2013r.

Sygn. akt: IV U 928/13 **UZASADNIENIE**

Decyzją z 29 maja 2013r. (...)Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., działając na podstawie art.118 ust.1 i 1a ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych odmówił J. J. prawa do wypłaty odsetek z tytułu opóźnienia w wypłacie emerytury w okresie od 1 czerwca 2011r. do 27 marca 2013r. W uzasadnieniu stanowiska organ rentowy wskazał, że wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 6 lutego 2013r. oddalający apelację organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach z 18 października 2012r. ustalającego prawo ubezpieczonego do wypłaty emerytury od 1 czerwca 2011r. wpłynął do organu rentowego w dniu 19 marca 2013r. W dniu 20 marca 2013r. organ rentowy wydał decyzję, w której przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od 1 czerwca 2011r. ,tj. zgodnie z w/w wyrokiem. Wyrównanie emerytury za okres od 1 czerwca 2011r. do 31 marca 2011r. zostało wypłacone ubezpieczonemu w dniu 27 marca 2013r. W tych okolicznościach w świetle regulacji zawartych w art.118 ust.1 i 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie ma podstaw do wypłaty odsetek. Wypłata świadczenia nastąpiła bowiem w terminie 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, przy czym za datę wyjaśnienia tej ostatniej okoliczności uznać należy datę wpływu do organu rentowego prawomocnego wyroku sądu jako organu odwoławczego. Nadto organ rentowy wskazał, że sąd jako organ

odwoławczy nie orzekł w wyroku, że organ rentowy ponosi odpowiedzialność za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczenia, sam zaś wyrok sądu (wypłata świadczenia w oparciu o rozstrzygnięcie sądu) został wykonany terminowo.

Odwołanie od w/w decyzji złożył J. J. wnosząc o jej zmianę i ustalenie, że przysługuje mu prawo do wypłaty odsetek za opóźnienie w wypłacie emerytury za okres od 1 czerwca 2011r. do 31 marca 2013r. Ubezpieczony zarzucił organowi rentowemu, że błędnie zastosował przepis art.118 ust.1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wskazał, że w dacie wydania decyzji o przyznaniu emerytury organ rentowy dysponował wszystkimi dokumentami niezbędnymi do poczynienia prawidłowych ustaleń. Zmiana stanowiska organu rentowego wyrażona w decyzjach zmienionych następnie prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Siedlcach z 18 października 2012r. nie była następstwem ujawnienia nowych okoliczności, ale wynikiem ponownej analizy przez organ rentowy posiadanych już dokumentów. W tych okolicznościach orzeczenia Sądu wydanego w sprawie z odwołania od decyzji z 19 maja 2011r. i 20 maja 2011r. nie można uznać za wyjaśnienie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji ustalającej prawo do świadczenia. W odniesieniu do braku orzeczenia przez Sąd o odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, odwołujący się wskazał, że zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w uchwale z 24 marca 2011r. brak tego orzeczenia nie pozbawia ubezpieczonego prawa do odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia (odwołanie k.1-5).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie powołując się na przepisy prawa i argumentację zawarte w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji (odpowiedź organu rentowego na odwołanie k.6-8).

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 18 sierpnia 2004r. J. J. wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o emeryturę. Do wniosku ubezpieczony załączył m.in. kopię zaświadczenia Zespołu Szkół (...) w S. z 16 października 2003r. wskazującego okresy zatrudnienia ubezpieczonego na stanowisku nauczyciela w niepełnym wymiarze czasu pracy oraz zaświadczenie tej samej szkoły z 22 stycznia 2004r. wskazujące okres pełnienia przez ubezpieczonego funkcji kierownika Gospodarstwa Rolnego działającego w ramach Zespołu Szkół (wniosek o emeryturę z 18 sierpnia 2004r. i w/w zaświadczenia k.1 i 15-16 akt emerytalnych za wnioskiem z 18 sierpnia 2004r.). Decyzją z 7 września 2004r. organ rentowy działając na podstawie przepisów ustawy z 26 stycznia 1982r. Karta Nauczyciela i ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przyznał ubezpieczonemu tzw. emeryturę nauczycielską od 1 września 2004r. ,tj. od dnia ustania zatrudnienia (decyzja z 7 września 2004r. o przyznaniu emerytury k.33 akt emerytalnych).

W dniu (...). ubezpieczony ukończył 60-ty rok życia. Następnie w dniu 31 marca 2011r. wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o emeryturę z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Decyzją z 10 maja 2011r. organ rentowy odmówił ubezpieczonemu przyznania emerytury wskazując, że do 1 stycznia 1999r. ubezpieczony nie osiągał 15-letniego stażu pracy w szczególnych warunkach. Organ podniósł, że do okresu takiej pracy nie zaliczono zatrudnienia ubezpieczonego od 1 września 1982r. do 18 kwietnia 1993r. w Zespole Szkół (...) w S., gdyż było to zatrudnienie w niepełnym wymiarze czasu pracy (decyzja z 10 maja 2011r. k.65 akt emerytalnych za wnioskiem z 31 marca 2011r.).

W dalszej kolejności w dniu 12 maja 2011r. organ rentowy wznowił z urzędu postępowanie w sprawie emerytury przyznanej ubezpieczonemu decyzją z 7 września 2004r. - od 1 września 2004r. (postanowienie o wznowieniu postępowania z 12 maja 2011r. k.263 akt emerytalnych za wnioskiem z 18 sierpnia 2004r.). Następnie decyzją z 19 maja 2011r. organ rentowy, działając na podstawie art.114 ust.1 i ust.1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z art.151§1 kpa oraz na podstawie art.88 ust.1 ustawy Karta Nauczyciela - po pierwsze uchylił decyzję z 7 września 2004r. przyznającą ubezpieczonemu emeryturę od 1 września 2004r., a po drugie odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury nauczycielskiej. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że w dniu 19 kwietnia 2011r. otrzymał dokumentację z Zespołu Szkół (...) w S. stwierdzającą inne okresy zatrudnienia na stanowisku nauczyciela. Na podstawie tych dokumentów organ rentowy uznał za udowodniony przez ubezpieczonego okres pracy nauczycielskiej w wymiarze 11 lat, 8 miesięcy i 7 dni, zamiast wymaganych przez ustawę 20 lat pracy. Do stażu pracy w zawodzie nauczyciela organ rentowy nie uwzględnił wymienionych w decyzji okresów w łącznym wymiarze 7 lat, 9 miesięcy i 21 dni, gdyż w okresach tych ubezpieczony był zatrudniony w wymiarze czasu

pracy niższym niż połowa obowiązującego wymiaru zajęć. Zaliczeniu nie podlegały również okresy pracy w zawodzie nauczyciela praktycznej nauki zawodu w łącznym wymiarze 1 roku i 9 miesięcy, gdyż brak jest dokumentacji, że zatrudnienie na stanowisku nauczyciela praktycznej nauki zawodu było w pełnym wymiarze czasu pracy (decyzja z 19 maja 2011r. k.269-271 akt emerytalnych za wnioskiem z 18 sierpnia 2004r.). Konsekwencją powyższej decyzji była kolejna decyzja z 20 maja 2011r. wstrzymująca od 1 czerwca 2011r. wypłatę emerytury na rzecz ubezpieczonego (decyzja z 20 maja 2011r. k.279 akt emerytalnych za wnioskiem z 18 sierpnia 2004r.).

W związku z odwołaniem się ubezpieczonego od powyższych decyzji z 19 maja 2011r. i 20 maja 2011r. przed Sądem Okręgowym w Siedlcach toczyła się sprawa pod sygnaturą akt IV U 430/11, w której Sąd badał prawidłowość powyższych decyzji. Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego wyrokiem z 18 października 2012r. Sąd Okręgowy w Siedlcach zmienił decyzję organu rentowego z 19 maja 2011r. i ustalił, że ubezpieczony J. J. uprawniony jest do emerytury nauczycielskiej od 1 września 2004r., a także zmienił decyzję organu rentowego z 20 maja 2011r. i ustalił, że ubezpieczony uprawniony jest do pobierania emerytury nauczycielskiej od 1 czerwca 2011r. (pkt I i II wyroku z 18 października 2012r. k.94 akt IV U 430/11 Sądu Okręgowego w Siedlcach). W uzasadnieniu powyższego wyroku Sąd wyraził przekonanie, że organ rentowy od początku postępowania o emeryturę nauczycielską dysponował dokumentami pozwalającymi na ustalenie, czy ubezpieczony spełnia przesłanki do emerytury nauczycielskiej. Wskazał tu na zaświadczenie z 16 października 2003r. załączone w kopii do wniosku o emeryturę z 18 sierpnia 2004r. (k.15 akt emerytalnych za w/w wnioskiem), z którego to zaświadczenia wynikało, że w poszczególnych latach nauki szkolnej w okresie od 1 września 1982r. do 31 sierpnia 1993r. ubezpieczony zatrudniony był w niepełnym wymiarze czasu pracy. W ocenie Sądu organ rentowy mając do dyspozycji wskazane zaświadczenie z 16 października 2003r. oraz pozostałe zaświadczenia z 2004r. załączone do wniosku o emeryturę z 18 sierpnia 2004r. (k.13 i 16 akt emerytalnych) powinien był wyjaśnić rozbieżności co do wymiaru czasu pracy ubezpieczonego jako nauczyciela wynikające z przedłożonych dokumentów. Organ rentowy zaniechał jednak takich wyjaśnień. Dlatego w ocenie Sądu nie miał on podstaw, aby w trybie art.114 ust.1 i ust.1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych uchylić decyzję z 7 września 2004r. o przyznaniu ubezpieczonemu emerytury nauczycielskiej i odmówić mu prawa do tego świadczenia, mimo że – jak wskazał Sąd Okręgowy – analiza dowodów z dokumentów prowadzi do wniosku, że w latach 1982-1993 z uwagi na pełnienie funkcji dyrektora Gospodarstwa (...) ubezpieczony nie pracował jako nauczyciel w pełnym wymiarze czasu pracy. W sprawie nie pojawiły się bowiem żadne nowe dokumenty, ani nie ujawniono okoliczności nieznanymi wcześniej, a mających wpływ na ustalenie prawa do emerytury (uzasadnienie wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach z 18 października 2012r. k.99-104 akt IV U 430/11 Sądu Okręgowego w Siedlcach). Wyrokiem z 6 lutego 2013r., wydanym na skutek apelacji organu rentowego, Sąd Apelacyjny w Lublinie oddalił apelację organu rentowego od powyższego wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach. Sąd Apelacyjny podzielił całość ustaleń faktycznych oraz ocenę prawną Sądu pierwszej instancji (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 6 lutego 2013r. k.128 wraz z uzasadnieniem k.136-153 akt IV U 430/11 Sądu Okręgowego w Siedlcach).

Odpis powyższego wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie oddalający apelację organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach zmieniającego decyzje z 19 maja 2011r. i 20 maja 2011r. poprzez ustalenie, że ubezpieczony jest uprawniony do emerytury nauczycielskiej od 1 września 2004r. i ma prawo do wypłaty tej emerytury od 1 czerwca 2011r. (tj. od daty wstrzymania wypłaty) wpłynął do organu rentowego w dniu 19 marca 2013r. (k.283 akt emerytalnych za wnioskiem z 31 marca 2011r.). W dniu 21 marca 2013r., w wykonaniu prawomocnego wyroku, organ rentowy wydał decyzję o przeliczeniu od 1 czerwca 2011r. emerytury ubezpieczonego i o wypłacie tego świadczenia za okres od 1 czerwca 2011r. do 31 marca 2013r. (decyzja z 21 marca 2013r. k.307-309 akt emerytalnych za wnioskiem z 31 marca 2011r.). W dniu 27 marca 2011r. kwota emerytury za powyższy okres została przekazana na konto ubezpieczonego.

W dniu 16 maja 2013r. wpłynął do organu rentowego wniosek ubezpieczonego o wypłatę odsetek ustawowych z tytułu opóźnienia w wypłacie świadczenia emerytalnego za okres od 1 czerwca 2011r. do 31 marca 2013r. (wniosek ubezpieczonego k.297 akt emerytalnych za wnioskiem z 31 marca 2011r.).

Zaskarżoną decyzją z 29 maja 2013r. organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do wypłaty odsetek z uzasadnieniem przedstawionym na wstępie uzasadnienia (zaskarżona decyzja z 29 maja 2013r. k.300 akt emerytalnych za wnioskiem z 31 marca 2011r.).

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie J. J. okazało się uzasadnione.

Zgodnie z art.85 ust.1 ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013r., poz.1442), jeżeli Zakład – w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów – nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego, przy czym nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

W sprawie niesporne jest, że emerytura należna ubezpieczonemu za okres od 1 czerwca 2011r. do 31 marca 2013r. nie została mu wypłacona w terminie. Z akt emerytalnych ubezpieczonego wynika, że termin płatności emerytury upływa każdego 5. dnia miesiąca. Tymczasem świadczenie emerytalne za w/w okres zostało wypłacone ubezpieczonemu łącznie za cały okres w dniu 27 marca 2013r. Analiza stanu faktycznego sprawy prowadzi przy tym do wniosku, że opóźnienie w wypłacie świadczenia nie było następstwem okoliczności, za które Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie ponosi odpowiedzialności. Przeciwnie, uzasadnione jest stwierdzenie, że przyczyną tego stanu rzeczy było nieprawidłowe działanie organu rentowego.

W uzasadnieniu zaskarżonej decyzji organ rentowy wskazał, że brak jest podstaw do wypłaty odsetek za opóźnienie w wypłacie emerytury, gdyż decyzja o przeliczeniu emerytury ubezpieczonego i wypłacie jej za okres od 1 czerwca 2011r. do 31 marca 2013r. została wydana w dniu 21 marca 2013r. ,tj. w terminie 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności, za którą uznać należy dzień wpływu do organu rentowego wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 6 lutego 2013r. oddalającego apelację organu od wyroku tut. Sądu z 18 października 2012r. zmieniającego decyzje organu rentowego z 19 maja 2011r. i 20 maja 2011r. i ustalającego, że ubezpieczony ma prawo do emerytury nauczycielskiej od 1 września 2004r. i prawo do wypłaty tego świadczenia od 1 czerwca 2011r. Organ rentowy wskazał w tym zakresie na dyspozycję przepisu art.118 ust.1 i 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Rzeczywiście organ rentowy wydał powyższą decyzję z 21 marca 2013r. w terminie 30 dni od wpływu w/w wyroku do organu rentowego, co nastąpiło w dniu 19 marca 2013r., a następnie w przeciągu kilku dni – w dniu 27 marca 2013r. wypłacił ubezpieczonemu zaległe świadczenia (vide: ustalenia faktyczne). Jednakże nie można zgodzić się z organem rentowym, że fakt zachowania 30-dniowego terminu, o którym mowa w powyższym uregulowaniu świadczy o tym, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w wypłacie świadczenia. W swojej argumentacji organ rentowy pomija bowiem całkowicie ocenę zasadności wydania decyzji z 19 maja 2011r. i 20 maja 2011r. przedstawioną przez Sąd Okręgowy w Siedlcach w uzasadnieniu wyroku z 18 października 2012r., a także ocenę Sądu Apelacyjnego w Lublinie przedstawioną w uzasadnieniu wyroku z 6 lutego 2013r. oddalającego apelację od wyroku Sądu pierwszej instancji. Tymczasem, jak wynika z przedstawionych wyżej ustaleń faktycznych, oba Sądy zakwestionowały zasadność wydania przez organ rentowy decyzji z 19 maja 2011r. (i w konsekwencji również decyzji z 20 maja 2011r. wstrzymującej wypłatę świadczenia), w której organ rentowy stwierdził, że ubezpieczony nie spełnia przesłanek do emerytury nauczycielskiej, którą pobierał od 1 września 2004r. W ocenie obu Sądów brak było przesłanek do wydania wskazanej decyzji w trybie przepisu art.114 ust.1 i obowiązującego jeszcze wówczas art.114 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, gdyż – wbrew twierdzeniom organu zawartym w uzasadnieniu decyzji z 19 maja 2011r. - w sprawie nie zostały przedłożone żadne nowe dowody, ani nie ujawniono okoliczności, które istniałyby przed wydaniem decyzji, a które miałyby wpływ na prawo do świadczenia. Już w dacie podejmowania decyzji z 7 września 2004r. organ rentowy dysponował dowodami pozwalającymi na poczynienie prawidłowych ustaleń co do spełnienia przez ubezpieczonego przesłanek do emerytury nauczycielskiej i tylko z przyczyn leżących po stronie organu rentowego, który zaniechał postępowania wyjaśniającego i należytej

oceny przedłożonych dowodów, doszło do wydania decyzji o przyznaniu emerytury, mimo że dowody nie dawały jasných podstaw do ustalenia, że ubezpieczony spełnia przesłanki do tego świadczenia. Skoro zatem organ rentowy błędnie stosując przepis art.114 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zmienił decyzję przyznającą uprzednio ubezpieczonemu prawo do emerytury (usiłując naprawić wcześniejsze błędy w ocenie materiału dowodowego), to niczym nieuzasadnione jest jego obecne twierdzenie, że nie ponosi on odpowiedzialności za opóźnienie w wypłacie świadczenia. W konsekwencji powyższego, wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 6 lutego 2013r. nie stanowił w istocie wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji i moment wpływu tego wyroku do organu rentowego nie stanowi daty, od której w myśl art.118 ust.1 i 1a ustawy należy ustalać dochowanie przez organ rentowy terminu do wypłaty świadczenia.

Sąd Okręgowy podziela ponadto stanowisko odwołującego się, że brak orzeczenia przez Sąd na podstawie art.18 ust.1a o odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, nie pozbawia ubezpieczonego prawa do odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia. Na stanowisku takim stanął Sąd Najwyższy w uchwale z 24 marca 2011r. w sprawie I UZP 2/11 (OSNP 2011/19-20/255) przywołanej przez ubezpieczonego w odwołaniu. W takim samym duchu wypowiedziały się również sądy powszechne (por. m.in. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 9 maja 2013r. w sprawie III AUa 1700/12, Lex nr 1322434). Sąd Okręgowy w całości podziela te poglądy.

Końcowo wskazać należy, że bez wpływu na ocenę Sadu pozostaje fakt, że w dacie wydania przez organ rentowy decyzji z 19 maja 2011r. i 20 maja 2011r. obowiązywał (uznany następnie za niekonstytucyjny) przepis art.114 ust.1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Przepis ten przestał obowiązywać - czyli nie może być stosowany - od 8 marca 2012r., ale skutki tego wyroku rozciągają się na okres wcześniejszy.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd ustalił, że ubezpieczonemu przysługuje prawo do wypłaty odsetek ustawowych za opóźnienie w wypłacie emerytury za okres od 1 czerwca 2011r. do 31 marca 2013r. i odsetki te są płatne od każdej miesięcznej kwoty świadczenia w powyższym okresie, od dnia następnego po dniu płatności do dnia 26 marca 2013r. ,tj. dnia poprzedzającego zapłatę na rzecz ubezpieczonego nominalnej kwoty świadczenia.

Mając na uwadze całokształt powyższych okoliczności Sąd na podstawie art.477.14§2 kpc orzekł jak w sentencji wyroku.